

АЧЫЛЫУ

«Жулдузлу таш» - табиғатыбызны тамашалығыны, төлюлени араларында байламлыкъланы белгиси

Тюне КъМР-ни Башчысы Юрий Коков Нальчикде солу паркда «Жулдузлу таш» деген эсертмени ачылыуна къатышанды. Кюн суукъ болгъанында къармай, байлағы къп адам келген эди: толтуруучу власть органданы келечилери, иргаслану сыйенле, жамаат да.

ралганын чертгенди. «Солу парк Къабарты-Малкъарда халкъ сыйен айтат жерледен бири болгъанлай къалады. Энди уа мында жаңгы сейр жер къуаралганды», - дегенди министр.

Эсертмени автору Алим Пашт-Ханды. Аны бла жыйылгъанлыны шагърей эте, Мухадим Лялошевичи ол къп торлю

галерейлада къргозтопледиле. Пашт-Хан дуния башында бек улуу вазаны автору: ол 360 кесекеден ишленгенди, аладан биринде уа Элбрусну сураты да барды. «Энди уа Фахмулу жерлешибизни чығармасы паркыбызны жасаркъды эм бери солурга келгенлени келлерин къторлюкю», - дегенди Кумахов.

Фахмулу скульпторду. Биз жерлешибиз бла ёткелмелерге эркинбиз. Аны бла биринчи кере тюбешгенибизде, чығармаларын къуру Европада къргозтмей, бизни республикада да ишлерин тилеген эдим. Бу эсертме адамларыбызны къуандырлыгына ишанам», - деп, ол авторга жаңгы жетишилме тежегенди.

Алим Пашт-Хан а эсертмеге сослан ташны къп ишленген эмда Бызында талканын бидиргенди. Аны бииклиги 4 метрге жетеди, аууругу уа 40 тоннады. Ташны ичинде доммакъ иллаула да бардыла, аланы уа Германияда къудургандыла. «Эсертме табиғатыбызны ариулуугуны, халкъларыбызны тарыхларыны, шендикю жашуларыны, төлюлени араларында байламлыкъланы белгиси. Аны хар кесегини да энчи мағанасы барды», - деп, ол проектни жашауда бардырырга болушханлағыа ыразылыгыны айтханды. «Бу ишлеге Бызыны энчи келечилери да улуу себеплик этгенди», - деп къошанды. Бызы бла Юрий Коков бла Алим Пашт-Хан эсертмени ачхандыла. Скульптор ол алленин ортасында орналгъан, анга узакдан къаларга, жуукъ барып тиреде да онг болгъанын чертгенди.

ТОКЪЛАНЫ ФАТИМА.

Къууанлы жыйылуу ача, КъМР-ни культура министри Мухадим Кумахов эсертмени ишлетуде Юрий Коковну къызыны улуу болганын, ол аны башламчылыгы бла къу-

россейли эм тыш къыраллы сауғаланы иеси болганын, ол санда Генрих Бёль атлы фондун грантларына тийишли къролганын айтханды. Скульпторну чығармалары торлю-торлю

Жыйылгъанлыны Юрий Коков да алгъышлаганды. Ол эсертмени ачылуу республиканы культура жашаууда артыкъда мағаналы болганын чертгенди. «Алим Пашт-Хан

КъМР-ни Башчысы

Юрий Коков Бахсанда жангыртылган объектле бла шагърейленгенди

Тюне КъМР-ни Башчысы Юрий Коков Бахсанда жангыртылган спорт комплекси, жарашдыруучу судьялағы ачылган мекямы эмда «Единая Россия» политика партияны болулары бла шагърейленгенди.

Биринчиден, ол жарашдыруучу судьялағы ачылган жаңгы мекямда болганды. Жарашдыруучу судьяланы ишлерин къурау жаны бла законлағы кийирилген

торлюлери эм дзюдо бла къорширча залла къуралгандыла. Дағында тренажерла да салынып, фитнес-зал ачылыкъды.

Юрий Коков бери келгенинде, жаш спортчула жараулары бардыра тура эдиле. Ала бла ушакъ этгенден сора, ол быллай проектини республиканы башха школларында да тамамларга къереклисин чертгенди. «Энтте этилик жумушла кёлдоло, алай шендикю оқуны бу зал спорт бла къоршеген кёрондеи», - дегенди ол.

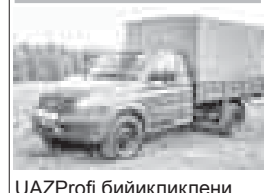
Андан ары жол Бахсанны «Мамырлыкъланы, культураны эм солуну паркына» болганды. Ол «Единая Россия» политика партияны проектини черклеринде жангыртылды. Аны кенглиги 25 гектарга жетеди, ол кир-кипчик жыйылган жер тазаланып, аны орнуна ишленгенди. Биюкюлкеде уа быллай къп жумушла толтурулгандыла, ол санда тротуар плитка, бордюрла салынгандыла, чыракъла, шинтикле орнатылгандыла.

Энчи эс паркны жашилendirууге берилгенди: анда 600-ден аслам терек салынганды. Андан сора да, тренажерла бардыла. Алай бек сейирлиги уа - энчи бахсанчылары къызыу кюнде жуууучура жерлери боллукъду: парка эки къп барды. Биринчисинде, суу жыйышдырылып, жылынгандан сора уа энчиге жи берилиди. Анда уа пляжда къуралгандыла, спорт бла къорширча жерле да бардыла. Битеу да бирге жангыртууга 15 миллион сом болгоненди.

Юрий Александрович парк сейир болганын, шахарчыла сыйоп солуна жер къуарганын чертгенди. «Мында эннта инфраструктура онгла уллула», - дегенди ол Бахсан шахарны башчысы Хачим Мамхетова.

ТИКАЛАНЫ ФАТИМА.

Сынау

UAZ Profi бийикликлени бойсунурады

Кёп болмай чығарылып башлагъан UAZ Profi машина бу кюнде бардырылган аскер сынаулары черклеринде Тамбов, Волгоград, Астрахань, Олеста эмда Пятигорск шахарлары ичи бла 4800 километр жолну жетишилме ёткюп, Элбруска жетгенди. Мында уа, башха техника да болушай, тауну 3198 метр бииклигинде дери чыккъанды.

Бизни корр.

АХЧА

Ипотека кредитни процентлерин азайтыр онг барды

Сбербанкны Къабарты-Малкъарда бёлюмюнден билдиргенлерине кёре, энди башха банклада ипотека кредит алгандыла, аны бу финанс учреждениағы кёчюрме десе, процент ставкасы 9,5 процент боллукъду. Бу амалны эннта да бир игилиги - аны хайыры бла торлю-торлю кредитлени бир неччесин (алты чакъланын) биржидирге эркинлик бериледи. Аны юсюне уа атери сатып аларга неда кеси жумушларына къоратырга деп, он процент ставкасы болганын кредит да аларга онг барды. Быллай халда фатар, машина сатып аларга неда башха затлағыа къоратырга берилген кредитлени процентлери азайтылды. Дагында, башха банкладан угъай, Сбербанкны кесинден алгъа алынган къп торлю кредитлени да учууракъ этерге боллукъду.

«Шендик бардырылып башланган рефинансирование программаны, кредитлени иги да багъа болган кезинде - 2014-2016 жыллада алгъа бек жаратыркъдыла. Аны бла бирге жаңгы займлары процентлери да тоше бардыла. Сбербанкны шендикю ставкасы уа - 9,5 процент - рынокта эм гичтеледен биринде деп таукел айтырга боллукъду», - дегенди банкны Къабарты-Малкъарда бёлюмюню башчысы Хамиди Урусбиев.

Привём

Болушлыкъ излегенлени асламысы аны тапханды

РФ-ни Къырал Думасыны депутаты Фекилианы Заур айырычуулану тилеклерине бла тарыгуларына тынгалганды. Битеу да бирге парламентарий бла тюбешууге 13 адам келгенди.

«Регионда зыйкъны» черклеринде РФ-ни Къырал Думасыны депутаты Фекилианы Заур Нальчикде «Единая Россия» политика партияны башчысыны приёмниинде айырычуулану жасууларына тынгалганды. Нальчикден пенсиячы Александр Бершкова депутатха жашау журткоммунал молнокю иши бла байламлы келгенди. Аны фатарында жытылуу система осал ишлейди, андан сора да, подъезде эшик жабылмайды, къп къатты юйю коридорларында чыракъла жокъдула. Фекили уа анга ЖЭК-ге депутат сурам берирге айтханды.

Майскийден Залим Карданов а анга ток ючюн теленирик хакълары артыкъ жазгъанларына тарыгып

келгенди. Заур Далхатович, алайда оқуна энергетика компанияны баш инженерине сөлешип, бу шартны тинтирин тилегенди.

Май райондан Владимир Хажангова а эм молк проектин къргозгенди. Ол интенсив амал бла терек бахча салыр мурталды. Алай банкдан кредит алмайды. Анга КъМР-ни Эл молк министерствосуна приёмлга барырга кереклисин билдиргенди. Анда льгота кредит къалай аларга боллугу аныла-тыллыкълды, документлени

хазырларга да болушуркыдула.

Привёмдан сора Фекилианы Заур бир тарыгуларына олсагат телефон бла сөлешип тамамларга къолдан келгенин, башхаларын а тинтирге кереклисин айтханды. Болсада бир тарыгуула да жууапыз къаллыкъ тююлюди. Аланы хар бири да тынгылы тинтилип, керек болса уа, депутат сурамла да берилиди, деп чертгенди парламентарий.

Владим ПЕЧОНОВ.

Производство

Прохладнуй жау эмда къаймакъ бла жалчытырыкъды

Прохладна районда жау бла къаймакъ чығаргъан завод ишленерикди. Аны багъасы 70 миллион сомга жетерикди, деп билдиреди ТАСС къырал информмагенстводан.

Завод жаудан, къаймакъдан, творогдан суткага 25-30 тонна чығарыкъды. Келери заманлада уа продукцияны санына биллакълени да къошарыкъдыла. Проектни бардыган Альберт Лоов билдиргенча, проектин тамамларга къырал да болушур деп бек ишанады, нек дегенде аны хайыры бла алтымыш жуукъ жаңгы ишчи жер къуарга онг табыллыкълды. Шендик ишчилени аны барды.

Производствода Россейде чығарылып асан оборудовани хайырланлыкълды. Завод, коч айны ичинде толусулай хазыр боллукъду. Сютно предприниматель кесини молклеринден келтирилди, къал-

гъанын башха фермерледен да сатып алылды.

КъМР-ни Эл молк министерствосундан билдиргенлерине кёре, биюкюлкеде республикада сютно жарашдырган бир талай завод ишлерин жетишилми бардырадыла. Быллай ала озгъан сегиз айга 294 минг тонна сют продукция жарашдырдыла. Ол а, былтыр бу кезинде бла тенгелеширгенде, 4,8 процентте кёбюрекди.

Жазылыу — 2018

«Заман» - хар юйорге да тийишлиди

«Заман» газетни мағанасы бизни миллетте бир да болмагъанча улууду. Кюн сайын басмаланган номерлеринде тау элерибизде, къыралда, дунияда да боло турган жаңгылыкълар бла шагърей болубиз. Культуробизны, тарыхыбызны осерлеринде да кеп халор басмалады он беттеринде. Саксет жоны бло да кеп иш этилинеди.

Жаңгы сёзлени билебиз, алапта тюшюне, тилибизни бойлыгына да сейирсимбиз. Унутуло барганы сёзлени эсибизге салгъанлай турды газетибиз.

«Заман» одобиятка да улуу

Хурметли жамауат!

Сиз аны тилибизни сюз эгесиз;

сиз ёз халкъыбызны адамы болганыбызны дайын сезгенлей турурга иллей эгесиз;

сиз малкъарыбызны тарыхларыны, культуралларыны, терелерини эмда адетлерини, алапы биюкюнге жашауларыны, жетишилмелери эм проблемаларыны юсюнден кёбюрек билдирге тинше эгесиз. - «ЗАМАН» ГАЗЕТТЕ ЖАЗЫЛЫГЪЫЗ.

Аны беттеринде сиз кеп сейирлик затла табарыкъсыз, ол хар юйорге да керек болганына тошунуркъсыз.

АХМАТЛАНЫ Сапарбайев, назмузу.

Белгилер

Илхам учунуулук, жангы жетишимле, кырууда иги халпарла тежегендиле

Озган жылда КъМР-ни радиосуно 90, телевидениасыно 60-жылдыктарына атылып, кызууачы ингир бардырылганды. Анга бирси регионларда кыонакыла, башка-башка ведомстволарыны келечилери, сагынычтанган жерде ишлеген ветеранла да келгендиле.

Эм алгач журналистлени Пра-

барыбыз да билген «Отцы и дети» телепроекта да бардырылганды. Аны Париса Еммуева (проекти автору) бла Тимур Шиишоев элтгендиле. Он кезиуде ветерана кеспери ишлеген заманда болууланы эсгергендиле. Жаш тейло да биогендикте жангы оорудованила бла урунган кылай болганыны косонден айтханды. Айхай да, алгач тынгылай, алгын хар районда, элде ким кыдай-

Марьяна Даова, эл молк министрли орунбасары Тимур Вадахов эм кеп бирисле кыоштырдында. Барысы да ана тиллерибиде бериле курарга эм болганыны маганасын четтендиле.

КъМР-ни Журналистлени союзуно председатели кылуугун божжалы халда толтурган Шауаланы Разият а биогендикте республикалы телевиденида ачу канал бир кибик ишлегени ашы шартха санаганды. РФ-ни Журналистлени союзу да алгытшау жибергени, аны бла бирге, бир кыуум адамы сыйла грамотала бла сауғалаганы да билдиргенди. Алары арасында Османлы Марила бла Ахъбеклы Аслан бардыла. Андан сор да, Разият Аслановна журналистлени бир немасы Сыйлы белгиге тийиши болганын айтханды. Ахъбеклы Олар аламы саныдады.

Былай байрамла кыонаксы болмаучулары да белгиледи. Бу

жибергенди. Анда уа режиссёрна Уланлы Фатиманы бла Мисирланы Фатиманы, эчи корреспондент Къубайдыны Нуржанын сауғалаганыны юсонден да айтылганды.

Жыйылганылары аларында селешсе, «Къабарты-Малкыр» ГТРК-ни директору Владимир Битокос байрамга келгенге, кыонакыла ыразылыгы билдиргенди. Эм алгач битеу да алгытшау ветеранлага тежелелерини черте, ала бла ёхтемленгенин жашырмаганды. «Бизни Шимал Кавказда жыргалы, Совет Союзда уа эм алгач кыргызан он телерадиокомпаниялары арасында болганыбыз сизни

вительствобузу Председателини орунбасары Мурат Карданов алгытшаганды. Он анча заманы ичинде радио бла телевидение жаматуны айнууна салгын кыйыны, анда урунганла ашы билдирүүлери бла кеплени кыуандырганларыны юсонден айтханды. Озган ёморно 90-чы жыланы кезиуде да ала, ачык икелликте табына, тудан жумушларын тийиши бардырганыларын да. Кесини сабылгындын бери да берилуени эсгере, аламы хазырлагыла бла эитпелгенге ыразылыгын жашырмай, бир кыууун сыйла грамотала бла сауғалаганы белгилегенини да билдиргенди.

КъМР-ни Парламентини Председателини орунбасары Жанатайлы Салим да кыошуганды он сёлвенге. Республикалы журналистлени профессионалды болганыларын, ала профессионалдыларына бла кеплени аларында барып, ызырандан келген тейлени да юйретчише ишлегенини да чертенди. Барысын да алгытшап, монкулук, сауулда да тежей, аламы иги кесегине ар да байрам халда сыйла грамотала берилликтерин айтханды. Сауғаланганыны санында Жангуразлы Мариам да барды.

Кеп эдиле он кеп радиода, телевиденида ишлегенге юбилейле бла байламы ару сёлвенри эшитдиргенле. Алары арасында РФ-ни ОСБ-ны Къабарты-Малкыларда управлениасыны начальниги орунбасары Маюк Максимов, промышленность он сатуу-алуу министрли орунбасары Эльдар Къаров ведомствосыны эчичи кеслени атларындаланы алгытшап гандыла, илхам учунуулук, жангы жетишимле да тежегендиле. Кыуанчылы ингир бир кесекге

да ишлегенин белгилеген сёлвенке болганыларын билген да сейр эди. Ала журналистлеге халатсы урунганга онг берилерини айтхан эдиле абдан тейлени келечилери.

Биогендикте жангычылыкла кириле барганылыкка, тюз сёлвиуге артык улуу эс бурмулганын, сёлвенкеде он неда бу сёл жыланы берилгенине кыарламганын а жаш адамла чертендиле. Заман не бек ашыгыт бара эсе да, таматаладан чыгармачылык кез камаргаса юйренгенлей турруга тийишисини да белгилегендиле ала. Кинорежиссёр Владимир Борзов да эсгергенди алгынгы телевиденины, радиону да. Атасы Халид ала атлаамла этгенден бери болганына ёхтемленгенини да билдирди. «Люди заоблачной долины», «Кабардино-Балкария сегодня», «Шагги» деген фильме кылай алдырылганыны юсонден хал парлаганды. Телевиденида кеси 57 жылдан аслам заманы ишлей, 170 фильм жарашдырганын билдиргенди.

Ызы бла бигыс кычуун жумуш болганды. Жыйылганыны культуру министр Мухамдн Кумахов алгытшаганды. Он, эски кадрланы кере, кеп затны эсине тоюргенин, 60 жылы ичинде айтылган телевиденидагы кесини юлюшон кыошанына кыуанганын да айтханды. Билим беруу, илму эм жаш тейлени юшлери жаны бла министрли орунбасары Артур Кажаров да, жумушларыны белгилерини черте, сёлвио ючо не заманда да маганасы болганын аныглатханды. Алгытшаулагда дагыда курортла эм туризм министрли орунбасары Сумайлы Ахмат, республиканы культуруда урунганларыны профсоюзларыны комитетини председатели

жол а ала Ставрополь крайдан, Ингушетиядан, Север Осетия-Аланиядан келгендиле. Асланбек Керашев («Волгоград –ТРВ» ГТРК-ни директору) Владимир Воробковну фильмеринден кеп затка юйренгендерин чертенди. Мындан арысында арада байламлык кочлене барганы бла бирге, он усталкыны жангы жолларына, ызыларына тоюнонурге да ашы аман болгунун белгилегенди. Ингушетиядан келгенле уа кеслени радио-телекоманияларыны 25-жыллык юбилейлерине кыонаксыга чакыргылаанды.

Он кюн башка-башка ведомстволаны келечилери аслам журналистлени, режиссёрну, бирси жумушларына тамалганганын белгилегенин билдиргендиле. Алары арасында Айтекланы Жамила (Саукулук саклау министрство), Аккайлыны Расул бла Созайлыны Илияс (Культура министрство), Ахъбеклыны Элар да Гельканы Сахадин (культурада ишлегенини профсоюзларыне реском), Герийланы Сафар (Эл молк министрство), Битирланы Салим (Жамауат папата) эм бирисле да бардыла. Москваны коллегалары да, барысын да алгытшап, кыагыт

кыйыныгызды», дегенди. Быйыл технология жаны бла да улуу иш этилгенин сагыны, жангы жылга телевидение цифрлы форматта кечерини ашы шартха санаганды. Владимир Михайлович фонддагы материаланы мындан арысында да келик тейлене саклауна амалы тохтадырылганын да билдирди, радиода, телевиденида ишлегенини жумушларын ботон кеп салгырга, кыаруучуланы, тынгылауучаны да сейр этерча материалла бла кыуандыргыга чакыргылаанды.

«Балкария» фольклор-этнография кырал тепоус ансамбль, Музыка театры хору, КъМР-ни халк артисти Туканлы Амур, белгил жырчыла Рустам Абанокос, Светлана Хаталогова, жаш фахмуланы «Синяя птица» Битеурсыны телевидение конкурсуна кыатышкыла Жапалыны Лейла бла Марат Абазов, бирисле да кеслени номерлери бла ингирни ботон кыуатлы этгендиле.

МОКЪАЛАНЫ Жукура, Сукартаны ХОЛАПАНЫ Марзият алганды.

Биоген – РФ-ни ич ишле органдарында урунганланы кинодо Антларына ахыр такыйкыларына деру кертичилей кыалганыны атлары ёмюрлюк этилгенди

Зольск районда ич ишлени органдарында кыулук этген кезиулеринде жоюлганлага эсгерте ачылганды. Анга аталып Россейни МВД-сыны район ёлмоюнде милит болганды. Анга КъМР-де ич ишлени министрли полицияны генерал-лейтенанты Игорь Ромашкин, Зольск району жер-жерли администрациясыны башчысы Руслан Гатов, ёлген полициячылары жууклары, ахулары, ишчи нёгерлери, МВД-ны ёлмоюнде Жа-

метрине бир минут шох сёлвендиле.

Андан сора Игорь Ромашкин бла Руслан Гатов кыулук борларын толтура жоюлган полициячылагы ишлеген эсгертеми ачханды. Министр ёлгенле юйорлерине кыайгы сёл бергенди эмда алгач кеп эдиргенди. Тейлук ючюн жанларын бергенлеми жуукларына жорек ыразылыклары Руслан Гатов, Россейни МВД-сыны Зольск районда ёлмоюно таматасыны полицияны подполковник Мурат Варитлов, ёлмоуде Жамауат советни башчысы Шафиг Урусамбетов да билдиргендиле.

Ахырында митингге тейлук эсгертеми голле салгандыла.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

мауат советни келечилери кыатышкыла.

- Полицияда кыулук этгенле, аманлыкчылыкка бла терроризмге кыажуа юресици ал сатырларында бар, келерини жыйындагына кырууна кыоркуу саладыла. Жарсыуга, кыоран болмай да кыалайды. 2004 жылда бандитле бла кызауатда

бизни 120 нёгерибиз ёлгенди. Сизни ахуларыгыз: баш иелеригиз, жашларгыз, кыарнадашларыгыз кыулук борчылары, антларына ахыр такыйкыларына деру кертичилей кыалгандыла. Биз ала бла ёхтемленбиз, деп чертенди Игорь Ромашкин. Министри айтханы бла жыйылганына ёлгенлеми хур-

Жашауу - Ата журтуна, миллетине кыулук этуиюню юлгыосу

Батчаланы Шахмуразыны жашы Исмайыл кесини уруну жолун Нальчикде басма юйде наборщикден башлаганды. Алай аны тейлосуне кеп кыйыныкыладан, сынауладан ётерге тоюнонди. Батча улуг Ата журтуоюну да ВКСМ-ни комитетини сёрмешиледе жигитлигин кергюзгенди, мамыр кезиуде уа право низамны жалчытууга улук кыйын салганды. Он КъМАСОС-ни Ич ишле министрствоосуна кадрла жаны бла ёлмоуде кеп жылланы башчылык этгенди. Совет милицияны подполковниги кеп кере Россейни КъМАСОС-ни ич ишле органдарына махтауларына, кырал сауғаларыны тийиши керюлгенди.

Исмайыл не заманда да билиме, окууга тийингенде ёлмоградияда ишлеген кезиуде ол Коммунист партиягы керида, Бийик коммунист эл молк школун бошоганды. Билими жаш адамы Чегем районда ВКСМ-ни комитетини таматасына тийиши кереди. Алай бла ол, жаш тейлосуне тоюнош, кеп маганалы жыйылганыны, тоюшулуени, байрамлаы бошамасы болганды. Кыуачу хунеригин, адамла бла бир тил терк табалганын кергюзгенди. Жаш болганына да кыарамы, телпери, таматала да ала хурмет этгенди. ол жаркылыкты, жашаууга суймеклиги, ачыклыгы, чэркеклиги бла тегерегинде адамланы кесине тартаханды.

Исмайылны аскерге чакырганына да, бу жангы сыйнауга ол кёло кетюрюлюш тобейди. Атлы аскерге тоюшди, анда жортуулуга, аскер кыулукту эчкиликтерине, сауудан атырарына, кыулук этуиюне кеп башка жашырынлыкларына юйренди.

Юйге кыайтхандан сор да, Батча улуг Чегем райкомуну комитетини органдарында да, ызы бла уа Тырнауауде вольфрам-молибден комбинатда ишлегенди. 1939 жылда билими, фахмулу коммунист партияны Черкес райкомуну секретарына тийиши кереди. Болсада жарык, кыайгысыз ючлене бошаладыла: Улуу Ата журт уруш башланган кезиуде Исмайыл Шахмуразыны Ленинградда ВКП (б)-ны Ара Комитетини курсларында болганды.

Исмайылны Ленини атлы аскер-политика академияга политика кыулукчу Ленинградда ВКП (б)-ны Ара Комитетини курсларында болганды.

уна тоюшди. Алайда ауур сёрмешиле бардырып, кеп нёгерлерин тас этип, кыаруучулар-келерин аймай, андан кыуладала, он санра Исмайыл да...

Блокадада Ленинград сынаган кыйыныкына ачыкларга сёлвезе азылык этпиде. Кыаруубыны бек аруу шахарлардан бирси фашистеден эркин этер ючюн аскерчилери кеп кеслери аймай эдиле. Исмайыл бу шахарны кыорууду сёрмешиле кыатышкыла, атышула тохтаган кезиуде уа пропаганда-ангылауу ишчи да толтурганды.

1944 жылда 27 январьда Ораниенбаумны тириенди эчичи лежа баталыонун партору Батчаланы Исмайыл биринчи болуп атакага кетюрюлди. Аны батырлыгыны хайырландан аскериле Болшоле Кикирико деген аскериле тизигилерини хайырлени уаатадыла. Бу сёрмешиледе Батча улуг алгыны жарала болады. Командирлери оюн дөрт жетире, аскериле алайда эчкини эли да душмандан тазалайдыла.

Бу атышууда жигиттиги эм аскер хунери ючюн Исмайыл Кызыл Жундузун орденни бла сауғаланды. Карельский Першевокеде бардырылган сёрмешилени кезиуде таулу парторг 281-чи Любане дивизияны 1062-чи мараучу полкуну баталыонун командири политика ишчи жаны бла орунбасарына салгынган эди. Исмайыл Жигитлиги Юкюн Исмайыл Шахмуразыны Кызыл Байракны орденни бла сауғаланганды.

Урушдан сор ол Орта Азияда школладан биринде ишлегенди. Таулу халк бла бирге Ата журтга кыайтырга онг болгандан сор да, КъМАСОС-ни Министрлени Советинде кыулук этгенди. КПСС-ни обкомуну инструктору болганды. 1960 жылда уа обкомуну оюну бла ол республиканы Ич ишле министрствоосуна киреди.

Улуу Хордаланы жууклашдыра, таулу полтурк кеп кыалы сёрмешиле

кыатышканды. Алай Эльбинг шахар ючюн сёрмеш аны эсине ботюнода улугу аз кыошганды. Он кыулук этген дивизия 1945 жылда январьда Седлеу шахарны немислерден эркин этеди эмда Эльбинге жууклашкыла кыайгы ёлгенде сёрмешиледе стратегия маганалы жер эди. Аны ючюн душман шахарны тириенди улук кюн келтирди: танкка, самоход сауудта да. Батыл жанын эсине косонден а бизни жигитни сауғалау документде толук шартла бардыла:

«Немисли фашистлеге кыажуу уруше Батчава керчи болганды. Он кыулук этгенди. 1945 жылды 17 февральда мараучу баталыонун кыууунда ол солданын борчланын келгенин этгенди. Баталон Штетево шахарны кыоруудайды, аны хайырландан жуа аскериле кыайгы Эльбинг жанына бот ачыларды. Он батылык эткен аскериле 110 фашисти жок этгендиле, 4 танкны кюйдюргендиле, башка техниканы бузгандыла.

Эльбингги тириенди уа ол таматлык этген аскериле Шплеттхофда «Графский дөөр» деген жерни аладыла. Алай бла бизни аскериле сёрмеш бардырырга жер хунеригенди. Операция кыайгы даражда бардырылганын хайырландан баталон 4 пушка, 3 пулемёт, башка ыраксы кыолу болганды. Десант операция хунерилерини хайырландан Эльбинг шахар душман аскерден кыорууланганды. Батчава аны ичинде бардырылган атышуула кесини башчылык этгенди. Батчава жериге 2000 немисли алганды, 1500 душманыны жок этгенди. Батчава кеси 30 душманын ёлтюргенди, жериге 14 солдатны алганды...

Бу сёрмешиле кергюзген жигитлиги Юкюн Исмайыл Шахмуразыны Кызыл Байракны орденни бла сауғаланганды. Урушдан сор ол Орта Азияда школладан биринде ишлегенди. Таулу халк бла бирге Ата журтга кыайтырга онг болгандан сор да, КъМАСОС-ни Министрлени Советинде кыулук этгенди. КПСС-ни обкомуну инструктору болганды. 1960 жылда уа обкомуну оюну бла ол республиканы Ич ишле министрствоосуна киреди.

Улуу Хордаланы жууклашдыра, таулу полтурк кеп кыалы сёрмешиле

Эсгерилер

Къулий улугга жораланган чыгармачылык ингир

Къулийланы Къайсыныны жок жылгыгына жоралп КъМКУ-ну информация телеполияга эм экономика колледжинде кеп болмай чыгармачылык ингир бардырылганды. Анга чакырылганы сыйлы кыонакыны санында Къулийланы Малик бла Мустфар, РФ-ни сыйлы журналисти, КъМР-ни Жамауат палатасыны жаш тейло политика, спорт эмда патриот ниде юйретчи жаны бла комиссияны таматасыны орунбасары Мария Колпорова, Кавказны жазуучуларыны клубуну сыйлы президенти Гуртуланы Салим, республиканы Жазуучуларыны союзуно

праленини таматасы Белпайланы Муталип, Малкыр драма театры актёру Жолюболаны Тажир, КъМКУ-ну билим беруу жаны бла проректору Виктор Песев болгандыла.

Он кюн Х. С. Темирканов атлы маданит ара кыуаруудан толук эди. Студентле, Къулий улуну назмулары окуп, жырга айтып, жыйылганыны келерини айтханды. Бююнда бек жыйылганына «Соймеклики юсонден поэманы» жаратхандыла. Ахырында Фатимат Нахушева келгенле, сахнада Къулий улуну чыгармачылыкны кергюзоттен студентлеге да, ыразылыгын билдирип, закый

аланы жореклеринде кыалгыгына ийнанганын айтханды.

Концертни ахырында КъМКУ-ну преподавателлери Къулий улуну

эм белгиле «Мамырылык, кыуанч сизге, жашаганына» деген назмуоюн окугандыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Тинтиу Тау этекледе кыудуретни энчиликтерине эс бургандыла

Кеп болмай Къабарты-Малкыларда «Тан экосистемала эм аламы комитетлери» деген битеуроссей конференция бардырылганды. Анга Россейни жылгырма эки субъектинден эмда Тюркден, Ирандан, Абхазиядан, Азербайджандан, Армениядан, Таджикистандан, Узбекистандан белгилни институтланы, вузуланы эм табиगतны саклау бла коршоген учрежденияланы келечилери кыатышкандыла. Форумун баш мурашы специалистлени билимлерин, сыкауларын да бириктирип, тау жерледе табиगतны терениктер тинтиуду.

Конференцияны ахырында тау жерледе биология эмда экология бла байламы кыйын проблеманы юсонден материалла жарашдырылгандыла.

Алиса ТАРИМ, Эпбрус муниципал районун администрациясыны пресс-службасыны башчысы.

Жылыны ахырына – энгта да бир амбулатория

«Өлени 2014-2017 жылда эм 2020 жылга деру тири айтны» кырал программга кере, Бельмында жангы амбулатория кыруулу бардырыла турды. Шёндө эплие медицина болушук алырга маданит юледе орналган амбулаторияга жорюйдиле. Алай анда иччи тийиши бардырырга, саузунага тийишликка багар амал жокчу. Жангы объектеде уа тероплет, педитер, акушер-гинеколог эмда орта медицина персонал ишкеридиле.

Биогендикте кыруулу ишлени аспамысы бошогандыла, энди отуулада сюртпоу-богу жумушла кыалгандыла. Мекеманы улугузу 150 квадрат метрге жетерки. Аны Бельмыны ахырына битдирге мурат этилди.

Алиса ТАРИМ, Эпбрус муниципал районун администрациясыны пресс-службасыны башчысы.